

Till Socialdepartementet

2022-02-03

Remissvar från Svenska Barnmorskeförbundet rörande slutbetänkandet SOU 2021:78

Börja med Barnen! Följa upp hälsa och dela information för en god och nära vård

Diarienummer: S2021/0681

Svenska Barnmorskeförbundet tackar för möjligheten att svara på remissen kring slutbetänkandet Börja med barnen! Följa upp hälsa och dela information för en god och nära vård (SOU 2021:78)

Det finns ett stort värde i att även barn och ungdomars rätt till god och sammanhållen samt personcentrerad, hälsofrämjande och förebyggande vård nu lyfts fram i såväl det tidigare delbetänkandet som föreliggande utredning och slutbetänkande. Som utredningen beskriver är barn och ungas vård fragmentiserad och det uppstår ojämlikheter och bristande tillgänglighet som inte är acceptabel. Utredningen lyfter också fram bristen på nationell samordning ur många aspekter. Det handlar om insamling och analys av hälsodata, outnyttjade kvalitetsregister av varierande kvalitet, sammanhållen journalföring och gemensamma riktlinjer för dokumentation och alltför bristfällig samordning mellan olika vårdgivare som möter barn och unga i olika åldrar och sammanhang från 0-20 år.

Svenska Barnmorskeförbundet delar i stort både delbetänkandets slutsatser samt föreliggande slutbetänkande men vill utifrån graviditetsvården och ungdomsmottagningarnas arbete och möten med gravida, de nyfödda barnen och ungdomarna kommentera särskilt relevanta delar.

Barnmorskor som möter gravida och ungdomar arbetar med ett tydligt uppdrag att förebygga och främja hälsa och goda levnadsvanor. Det är därför positivt att utredningen föreslår en förändring i hälso- och sjukvårdslagen som pekar ut hälso- och sjukvårdens ansvar för att främja förebyggande arbete för hälsa och inte enbart sjukdom och vård. Redan innan föreliggande slutbetänkande har en förstudie initierats av Socialstyrelsen inför ett nationellt hälsovårdsprogram för barn och unga (dnr 2021/06171). Svenska Barnmorskeförbundet ställde sig positiv till ett nationellt hälsovårdsprogram för barn och unga redan i samband med delbetänkandet men vill särskilt lyfta fram att det ännu

saknas en riktning och tydlig struktur för hur arbetet ska genomföras. När det gäller graviditetsvården i Sverige finns en tydlig struktur kring hur gravida ska omhändertas och även en reglering kring ansvarsområden mellan professionerna. Ett professionsövergripande dokument som tidigare utarbetats av professionerna har fungerat som styrdokument under många år. Svenska Barnmorskeförbundet vill framhålla betydelsen av att det väl fungerande styrdokumentet kan användas i kommande nationella hälsovårdsprogram och att arbetet behöver förankras hela vägen med teamet kring den gravida och i synnerhet barnmorskor som står för en stor del av graviditetsvården.

Ungdomsmottagningarna har stor betydelse för många unga och är precis som graviditetsvården en del av primärvården. Ungdomsmottagningarna utgör en lågröskelverksamhet som borde vara tillgänglig och jämlik i hela landet och kan även fungera som första linjen vid psykisk ohälsa. Svenska Barnmorskeförbundet anser att ungdomsmottagningarnas uppdrag ska regleras på nationell nivå och särskilt om det nationella hälsovårdsprogrammet genomförs. Det krävs för att uppnå en verklig förändring, motverka fragmentisering och ge möjlighet till kvalitetssäkring och insamling av data.

Svenska Barnmorskeförbundet ställer sig bakom utredningens förslag att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att utreda om det är möjligt och lämpligt att följa barns och ungas hälsa i hälsodataregister, och lämna de författningsförslag som är nödvändiga för att det ska kunna ske.

Att samla data över tid kan främja barn och ungdomars möjlighet till en utvecklad jämlik vård och främja en god hälsa. Dock är det precis som utredningen tar upp, en särskild och ibland känslig situation kring ungdomar vid möten på ungdomsmottagningen. Det krävs en ordentlig genomgång och utredning av för- och nackdelar kring insamling av hälsodata utifrån den specifika situation som ungdomar kan vara i när det kommer till såväl psykisk hälsa som sexuella och reproduktiva behov. Tilliten och tryggheten för de ungdomar som söker sig till ungdomsmottagningarna måste övervägas inför en eventuell hälsodatainsamling kopplat till personuppgifter. Där behöver sakkunniga från ungdomsmottagningarna delta i utredningen för att balansera risk mot nytta. Socialstyrelsen bör vara den myndighet som ansvarar för hälsodataregistret.

Svenska Barnmorskeförbundet ser positivt på att Graviditetsregistret kan bidra till en sammanhållen nationell uppföljning av barn och ungdomars hälsa över tid. Genom att kartlägga och därmed även kvalitetssäkra graviditetsvården tillsammans med förlossningsvården i Sverige

kan barnen följas redan intrauterint genom insamling av data under hela förloppet. Graviditetsregistret har stor anslutning och det samlas in data från i stort sett alla gravida både under graviditet, förlossning och postnatalet. Ett problem som utredningen lyfter är att kvalitetsregistren är beroende av ekonomiskt stöd för att kunna bygga ut och underhålla registren. I en större satsning där flera kvalitetsregister föreslås att samverka och utgöra en kunskapsbas för en fullgod kvalitet, måste ekonomiska medel skjutas till för att uppnå den efterfrågade effekten. Professionerna med flera driver med stort engagemang Graviditetsregistret men det måste finnas en stabilitet i registret över tid.

Eva Nordlund

Ordförande Svenska Barnmorskeförbundet